

การประพันธ์ทางเดี่ยวซอสามสาย เพลงพญาตริก สามชั้น

THE MUSICAL COMPOSITION OF SAW SAM SOLO: PHAYA TRUK SAM CHAN

กฤตชิพัฒน์ เอื้อจิตรเมศ* และพัชรรกรณ์ เอื้อจิตรเมศ*
KRITSIPAT UEJITMET AND PATTARAKORN UEJITMET

(Received: November 18, 2023; Revised: April 22, 2024; Accepted: November 26, 2025)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งนำเสนอการประพันธ์ทางเดี่ยวซอสามสาย เพลงพญาตริก สามชั้น ซึ่งประพันธ์ขึ้นเพื่อใช้สำหรับบรรเลงประกวดเดี่ยวซอสามสาย ระดับอุดมศึกษา ของวิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ประจำปี 2567 สำหรับ เพลงพญาตริกเป็นเพลงลำดับที่ 4 ในเพลงเรื่องพญาโศก ซึ่งประกอบด้วยเพลงพญาผืน พญาโศก ท้ายพญาโศก พญาตริก พญารำพึง และพญาครวญ มีความยาว 4 หน้าทับปรบไก่ และใช้บันไดเสียงซอลเป็นหลักในการสร้างทำนอง ผู้ประพันธ์ดำเนินการโดยเริ่มจาก ตรวจสอบทำนองหลัก เสียงลูกตก และทิศทางเคลื่อนที่ของทำนอง จากนั้นจึงร่าง ทำนองทางเดี่ยว โดยนำแรงบันดาลใจมาจากทางเดี่ยวซอสามสายเพลงพญาโศก ของครูหลวงไพเราะเสียงซอ (อุน่ ดุริยะชีวิน) ทั้งด้านสำนวนเพลง และกระบวนการบรรเลง ที่มีความคมชัด รวมทั้งเม็ดพรายการพรมปิด พรมเปิดที่ไม่เร็ว ทั้งนี้ยังคงสำนวนที่มีลักษณะ การซ้ำในบทเพลงซึ่งแสดงอารมณ์การตริกนีกดังชื่อเพลง โดยเฉพาะในประโยคเพลงที่ 2-4 และประโยคที่ 7 แล้วจึงเพิ่มรายละเอียดและตกแต่งทำนองให้มีความไพเราะขึ้นตามลำดับ โดยทำนองประกอบด้วยเที้ยวโอด และเที้ยวพัน มีการนำสำนวนกลอนประเภทต่าง ๆ เช่น กลอนฝาก กลอนพัน ใช้การไล่เสียงขึ้น และลง การใช้สำนวนซ้ำ รวมทั้งเม็ดพรายต่าง ๆ ในการบรรเลง เช่น การเอื้อนเสียง การกระทบเสียง การรูดนิ้ว การพรม การใช้คันชักสะอึก การชะงักคันชัก เป็นเครื่องมือในการประพันธ์

คำสำคัญ : ทางเดี่ยวซอสามสาย, พญาตริก สามชั้น

* สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Department of Music Education, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

Abstract

This academic article aims to present the musical composition of Phaya Truk Sam Chan for Saw Sam Sai solo to be used in the Saw Sam Sai competition of the College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University in 2024. The song "Phaya Truk" is the fourth order in a set of Phleng Reung Phaya Soke which includes six songs: Phaya Fun, Phaya Sok Tai, Phaya Soke, Phaya Truk, Phaya Ramphueng, and Phaya Khruan. The song "Phaya Truk" is four Nathab Probkai in length and mainly uses Sol scale for creating a melody. The composition was proceeded by examining the main melody, tones, and directions of melodic movement, followed by sketching a rough single melody, and adding details. The inspiration was taken from Saw Sam Sai solo of Phaya Soke song composed by Luang Phairo Siang Saw (Aun Durayacheewin) both in terms of song expressions and the process of playing with clarity. The techniques of Phrom Pit (closed-fingering-trill) and Phrom Pued (open fingering-trill), which are not too fast, were used along with the repeated lyrics to express the emotion of rethinking like the song name: Truk Nuk as clearly seen in lines 2-4 and 7 of the song. Then the detail was added, and the melody was decorated to be more beautifully. The melody appeared in "Oad" and "Phan" phrases, using different features including verses (Klon Fark, Klon Pan), sounds up and down, repeated expressions. Various composing tools were also employed in playing such as Eaan Siang, Krathop Siang (conjugate the sound), Rood New (glissando up, glissando down), Phrom, Kanchak Sa Euk (hiccups), and Cha-ngak Kanchak

Keywords: Deaw Saw-Sam-Sai, Phaya truk Sam chan

บทนำ

การบรรเลงเพลงไทยที่ปรากฏใช้ในสังคมไทยที่ผ่านมา มีทั้งการบรรเลงในรูปแบบวงดนตรี เช่น วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย วงมโหรี และอีกรูปแบบหนึ่งคือการบรรเลงเดี่ยว ซึ่งมีทั้งการบรรเลงเดี่ยวในระหว่างการบรรเลงรวมวง และการบรรเลงเดี่ยวอย่างเป็นเอกเทศ และแม้เรียกโดยรวมว่าเดี่ยว หากแต่รูปแบบ วิธีการการเดี่ยวนั้นมีความแตกต่างกัน โดยปริยาย กล่าวคือ การบรรเลงเดี่ยวในการบรรเลงรวมวง เมื่อเครื่องดนตรีชิ้นนั้น ๆ เดี่ยวจบ จะรับด้วยวงดนตรีทั้งวงจนกว่าจะครบทุกเครื่อง แต่การบรรเลงเดี่ยวอย่างเป็นเอกเทศนั้นผู้บรรเลงต้องบรรเลงตั้งแต่ต้นเพลงจนจบ โดยมีเครื่องกำกับจังหวะคือ ฉิ่งและกลองเพื่อประกอบจังหวะ เพลงที่ใช้สำหรับบรรเลงเดี่ยวอย่างเป็นเอกเทศ จึงมีการ

ประพันธ์ทางเพลงให้เหมาะสมแก่เครื่องดนตรี ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความไพเราะงดงามอย่างที่สุดแก่ผู้ฟัง เพลงเดี่ยวจึงนับเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่ควรแก่การสืบทอด อนุรักษ์ และพัฒนา

ทางเดี่ยวซอสามสาย เป็นทางเดี่ยวเครื่องดนตรีประเภทหนึ่งที่มีความไพเราะงดงามในแง่สุนทริยรสแก่ผู้ฟัง ในส่วนผู้บรรเลงเองก็จำเป็นต้องมีทักษะการบรรเลงขั้นสูงจึงจะบรรเลงได้อย่างไพเราะ ทางเดี่ยวซอสามสายที่ปรากฏรู้จักแพร่หลาย เช่น ทางพระยาภูมิไสวิน (จิตร จิตตเสวี) ทางหลวงไพเราะเสียงซอ (อุ้น ดุริยะชีวิน) ทางครูเทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล ด้านบทเพลงที่นิยมใช้สำหรับเดี่ยวซอสามสาย ได้แก่ พญาโศก พญาครวญ แขกมอญ เข็ดนอก สำหรับเพลงพญาตริกเป็นเพลงลำดับที่ 4 ในเพลงเรื่องพญาโศก ซึ่งประกอบด้วย เพลงพญาผืน พญาโศก ท้ายพญาโศก พญาตริก พญารำพึง และพญาครวญ (มนตรี ตราโมท และวิเชียร กุลตัญญ์ 2523, น. 418) พบว่ามีการประพันธ์เป็นทางเดี่ยวซอสามสาย ที่นิยมบรรเลง ได้แก่ พญาโศก พญาครวญ พญารำพึง สำหรับเพลงพญาตริก สามชั้น (ชาคริต เฉลิมสุข 2552, น.3) กล่าวไว้ในงานวิทยานิพนธ์ว่าไม่ปรากฏการนำมาทำทางเดี่ยว จะเข้ รวมถึงเครื่องดนตรีชิ้นอื่นเลย ดังนั้นทางเดี่ยวซอสามสาย เพลงพญาตริก สามชั้น ในบทความนี้ ผู้เขียนจึงได้ประพันธ์ขึ้นตามแนวทางเดี่ยวซอสามสายสำนักหลวงไพเราะเสียงซอ (อุ้น ดุริยะชีวิน) ทั้งนี้เพื่อใช้สำหรับนักศึกษาบรรเลงเดี่ยวซอสามสาย ในการประกวดดนตรี ระดับอุดมศึกษา ของวิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ประจำปี พ.ศ. 2567

ทำนองหลักเพลงพญาตริก

-มัมมัม	-ซุ-ริ	---ดัม	---ซุ	---ล	---ท	---ดัม	---ริ
---------	--------	--------	-------	------	------	--------	-------

---มัม	-มัม-มัม	-ริ-มัม	-ซุ-ริ	-ซุ-มัม	-ริ-ดัม	--ริมัม	-ซุ-ริ
--------	----------	---------	--------	---------	---------	---------	--------

-ท-ล	ลล-ท	ทท-ริ	ริริ-มัม	-ซุ-มัม	-ริ-ท	ทท-ล	ลล-ซ
------	------	-------	----------	---------	-------	------	------

---ท	-ท-ท	-ริ-ท	-ล-ซ	-ม-ล	รร-ซ	ซซ-ล	ลล-ท
------	------	-------	------	------	------	------	------

-ซลท	-ริ-มัม	-ซุ-มัม	-ริ-ท	-ริ-มัม	-ริ-ท	---ล	---ซ
------	---------	---------	-------	---------	-------	------	------

-ม-ท	มร-ม	-ล-ซ	ซซ-ล	-ท-ริ	-ท-ล	---ซ	---ม
------	------	------	------	-------	------	------	------

-ล-ร	-รมฟ	-ล-ฟ	-ฟมร	-มชม	รท-ร	-ท-ร	-ม-ช
------	------	------	------	------	------	------	------

----	ลลลล	-ช-ล	-ล-ช	-ล-ล	-ช-ฟ	--ชล	-ล-ช
------	------	------	------	------	------	------	------

-มมม	-ช-ร	---ล	---ช	---ล	---ท	---ล	---ร
------	------	------	------	------	------	------	------

การประพันธ์ทางเดี่ยวขอสามสายเพลงพญาตริก สามชั้น

ทำนองหลักซึ่งใช้ในการประกวดครั้งนี้ ผู้จัดการประกวด คือวิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้กำหนดโน้ตทำนองหลักเพลงพญาตริก ซึ่งระบุทำนองหลักตามแนวทางของครูพริ้ง ดนตรีรส (วิทยาลัยการดนตรี, 2566, น.5) ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการประกวดใช้เป็นแนวทางในการประพันธ์ทางเดี่ยวในการประกวดดังกล่าว ดังนั้นผู้เขียนจึงเริ่มจากการตรวจสอบโครงสร้างเพลงพญาตริก สามชั้น เป็นเบื้องต้นดังนี้

จากทำนองหลักเพลงพญาตริก มีความยาว 4 จังหวะหน้าทับปรบไก่ ใช้กลุ่มเสียง ปัญจมูล เสียงซอลเป็นหลัก (ซ ล ท X ร ม) มีการเปลี่ยนเสียง ใช้เสียงฟา (ฟ ซ ล X ด ร) เสียงเร (ร ม ฟ x ล ท) เป็นเสียงรอง ซึ่งเมื่อสำรวจเสียงลูกตกพบว่า เสียงลูกตกเสียงซอล พบมากที่สุด คือ 7 ครั้ง รองลงมาคือเสียงเร 4 ครั้ง เสียงที เสียงมี เสียงละ 2 ครั้ง และเสียงลูกตกน้อยที่สุด คือเสียงเร จำนวน 1 ครั้ง ดังนี้

- ประโยคที่ 1 วรรคทำเสียงลูกตกคือ เสียงเร และวรรครับเสียงลูกตกคือ เสียงเร
- ประโยคที่ 2 วรรคทำเสียงลูกตกคือ เสียงมี และวรรครับเสียงลูกตกคือ เสียงซอล
- ประโยคที่ 3 วรรคทำเสียงลูกตกคือ เสียงซอล และวรรครับเสียงลูกตกคือ เสียงที
- ประโยคที่ 4 วรรคทำเสียงลูกตกคือ เสียงที และวรรครับเสียงลูกตกคือ เสียงซอล
- ประโยคที่ 5 วรรคทำเสียงลูกตกคือ เสียงลา และวรรครับเสียงลูกตกคือ เสียงมี
- ประโยคที่ 6 วรรคทำเสียงลูกตกคือ เสียงเร และวรรครับเสียงลูกตกคือ เสียงซอล
- ประโยคที่ 7 วรรคทำเสียงลูกตกคือ เสียงซอล และวรรครับเสียงลูกตกคือ เสียงซอล
- ประโยคที่ 8 วรรคทำเสียงลูกตกคือ เสียงซอล และวรรครับเสียงลูกตกคือ เสียงเร

การเดี่ยวเพลง เช่น พญาโคก พญาครวญ พญารำพึง ดังกล่าว นิยมนำประโยคสุดท้ายของท่อนเพลงมาขึ้นต้น ซึ่งแท้จริงเป็นประโยคที่ใช้สำหรับสวมร้องนั่นเอง เมื่อพิจารณาชื่อเพลงคำว่า “ตริก” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ให้คำจำกัดความไว้ 2 นัย กล่าวคือนัยที่ 1 อธิบายคำว่า “ตริก” เป็นคำกริยา หมายถึง นึก คิด มาจากภาษาสันสกฤตว่า “ตฺรึก” และภาษาบาลีว่า “ตฺรูก” ส่วนนัยที่ 2 หมายถึง หมด ลั่น เปลือง น้อย ซึ่งเป็นภาษาถิ่นใต้ จากความหมายทั้ง 2 นัย

ชื่อเพลงพญาตริก จึงควรใช้ความหมายจากนัยที่ 1 คือ นึก หรือคิด จึงสอดคล้องบริบทเพลงเรื่องพญาโศกดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งเมื่อนำทำนองเพลงมาร่วมวิเคราะห์ตีความ (Interpretation) ก็จะมีลักษณะทำนองที่ให้ความรู้สึกการนึก หรือคิดซ้ำ ๆ ดังปรากฏเสียงลูกตกเสียงซอลที่ซ้ำถึง 7 ครั้งซึ่งเกือบครึ่งของจำนวนเสียงลูกตกทั้งหมดของเพลง รวมทั้งอาการตริกนิกนี้เองยังปรากฏลักษณะการซ้ำทำนองในบทเพลงประโยคที่ 1-4 และ 7 ดังนี้

ประโยคที่ 1	---มื	-มื-มื	-รื-มื	-ซื-รื	-ซื-มื	-รื-ดื	--รืมื	-ซื-รื
-------------	-------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

ประโยคที่ 2	-ท-ล	ลล-ท	ทท-รื	รื-มื	-ซื-มื	-รื-ท	ทท-ล	ลล-ซ
-------------	------	------	-------	-------	--------	-------	------	------

ประโยคที่ 3	---ท	-ท-ท	-รื-ท	-ล-ซ	-ม-ล	รร-ซ	ซซ-ล	ลล-ท
-------------	------	------	-------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 4	-ซลท	-รื-มื	-ซื-มื	-รื-ท	-รื-มื	-รื-ท	--ล	---ซ
-------------	------	--------	--------	-------	--------	-------	-----	------

จากทำนองประโยคที่ 2-4 พบว่าแม้มีรายละเอียดของทำนองต่างกัน หากแต่สารัตถะและทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองมีลักษณะแบบเดียวกัน คือการเคลื่อนในทิศทางลงจากเสียงเร ผ่านเสียงที่ เสียงลาเพื่อลงจบเสียงซอล และหากนำทิศทางทำนองดังกล่าวอุปมาเป็นเส้นจะมีลักษณะเส้นทแยงจากขวาไปซ้าย ซึ่ง Kenneth H. Mills และ Judith E. Paul บุนเณศร์ อีชโรจน์ (2544, น.130) กล่าวว่าเส้นลักษณะดังกล่าวให้ความรู้สึกขาดความมั่นคง ซึ่งพ้องกับลักษณะการครุ่นคิดตั้งชื่อพญาตริก เช่นเดียวกับประโยคที่ 1 และ 7 ที่มีลักษณะการซ้ำทำนอง ในห้องเพลงที่ 3-4 และ 7-8 แบบเดียวกัน รวมทั้งประโยคที่ 7 ยังมีลักษณะทำนองเช่นเดียวกับประโยคที่ 1 ทั้งประโยคแต่เปลี่ยนเสียงเป็นคู่ 4 ซึ่งให้ความรู้สึกความคิดนี้กวไปมาตั้งแต่ต้นเพลงจนปลายเพลง

ประโยคที่ 7	----	ลลลล	-ซ-ล	-ดื-ซ	-ดื-ล	-ซ-ฟ	--ซล	-ดื-ซ
-------------	------	------	------	-------	-------	------	------	-------

แรงบันดาลใจ (Interpretation) ในการประพันธ์

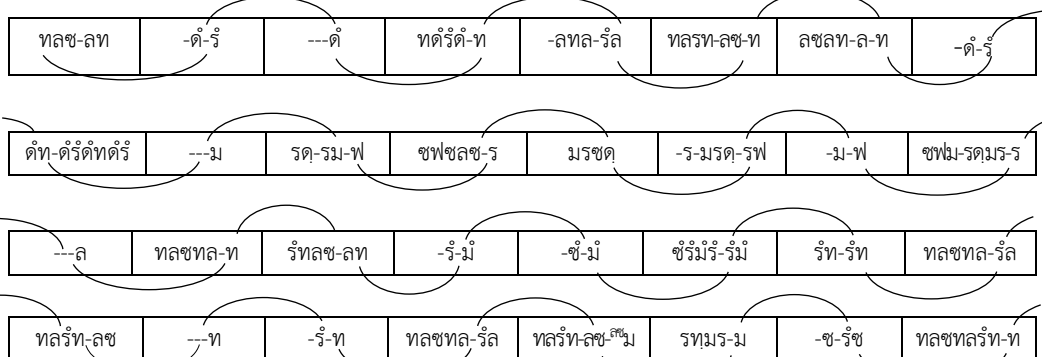
ทางเดี่ยวซอสามสาย เพลงพญาตริก สามชั้น ที่ผู้เขียนประพันธ์ขึ้น ตีความจากชื่อบทเพลงเป็นเบื้องต้น กล่าวคือคำว่า “ตริก” อันแสดงถึงความคิด นึก อาการครุ่นคิด ซ้ำไปมา เมื่อนำบทเพลงที่อยู่ในเพลงเรื่องพญาโศก ประกอบด้วยเพลงพญาผืน พญาโศก ท้ายพญาโศก พญาตริก พญารำพึง และพญาครวญ มาพิจารณาประกอบจะพบว่าเพลงในชุดนี้มีลักษณะอารมณ์ต่อเนื่องกัน ดังนั้นการขึ้นต้นเพลงจึงเป็นการรับสำนวนต่อมาจากเพลงพญาโศก ผู้เขียนคงสำนวนท้ายพญาโศกเช่นเดียวกับเดี่ยวซอสามสายเพลงพญาโศก ซึ่งแรงบันดาลใจ

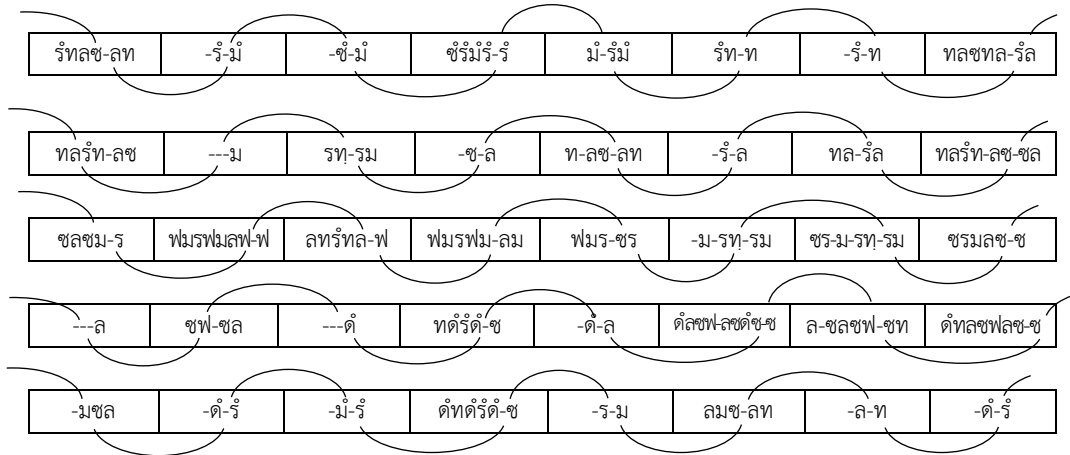
มาจากทางเดียวขอสามสาย เพลงพญาโศก ของครูลวงไพเราะเสียงซอ (อุ่น ดุริยะชีวิน) จากนั้นผู้เขียนจึงใช้ทำนองหลักเป็นแนวทางในการประพันธ์ให้สอดคล้อง ซึ่งเมื่อตรวจสอบโครงสร้างทำนองหลัก พบลักษณะการซ้ำสำนวน และการซ้ำเสียงลูกตก อันแสดงอาการครุ่นคิดซ้ำไปมาในบทเพลงดังชื่อ ดังนั้นในหลายทำนองที่ประพันธ์ขึ้นจึงมีลักษณะการซ้ำทำนอง เช่น ในทางโอด ประโยคที่ 1 จะพบว่าใช้สำนวนเดียวกันทั้งวรรคทำ และวรรครับ โดยใช้ทำนอง /มรชด/ ในห้องเพลงที่ 5 เพื่อเชื่อมทั้ง 2 สำนวนเข้าด้วยกัน ประโยคที่ 2 กับ ประโยคที่ 4 ใช้สำนวนที่เกิดจากโครงสร้างทำนอง /ที-เร-มี-เร-ที-ลา-ซอล/ เหมือนกันแต่ต่างกันในระยะเสียง กับประโยคที่ 7 ที่มีการใช้สำนวนคล้ายกับประโยคที่ 1 เพียงแต่มีการเปลี่ยนเสียงเป็นคู่ 4 ซึ่งใช้การซ้ำสำนวนที่มาจากโครงสร้างทำนอง /ฟา-ซอล-ลา-โด-ซอล/ โดยผู้เขียนได้ประพันธ์ทำนองให้วรรครับมีระยะเสียงมากกว่าวรรคทำ แสดงถึงอาการคิดซ้ำที่เกิดระยะเสียงมากขึ้น ในทางพันผู้เขียนยังคงใช้แนวคิดอาการคิดซ้ำวนไปมา ในการประพันธ์ โดยการใช้สำนวนกลอนพัน ดังปรากฏในวรรคทำประโยคที่ 2 และวรรคทำประโยคที่ 6

ด้านสำนวนทางเดียวซึ่งผู้เขียนได้รับแรงบันดาลใจจากทางเดียวขอสามสาย ของครูลวงไพเราะเสียงซอ (อุ่น ดุริยะชีวิน) ทั้งเพลงพญาโศก พญาครวญ และพญารำพึง มาใช้เป็นแนวทางในการประพันธ์นั้น พบว่าทางเดียว และกลวิธีการบรรเลงของครูลวงไพเราะเสียงซอ มีลักษณะโดดเด่น คือความคมชัดของการบรรเลงในแต่ละสำนวน ซึ่งเรื่องความคมชัดนี้ปรากฏดังที่ พิชิต ชัยเสรี กล่าวว่า เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดศิลปการละครนั้น พ่อหลวง เป็นคนแรกที่สืบทอดตามเสียงและถ้อยคำที่ร้องได้อย่างชัดเจน จนถึงแก่บางครั้งที่ตัวละครมัวพะวงจะฟังคนบอกบท พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็รับสั่งว่า “ไม่ต้องมัวไปฟังบทหรอก ให้อุ่นมันสืบทอดอยู่แล้ว (พูนพิศ อมาตยกุล, 2532, น.210) นอกจากนี้ลักษณะอันเป็นเอกลักษณ์ยังปรากฏในเมื่อดพรายการบรรเลงกล่าวโดยเฉพาะการพรมเปิด พรมปิด ที่มีลักษณะซ้ำ ๆ ไม่พรมเร็วถี่ รวมทั้งการรูดสายที่มีความเรียบสนิทไม่เกิดรอยต่อระหว่างโน้ต

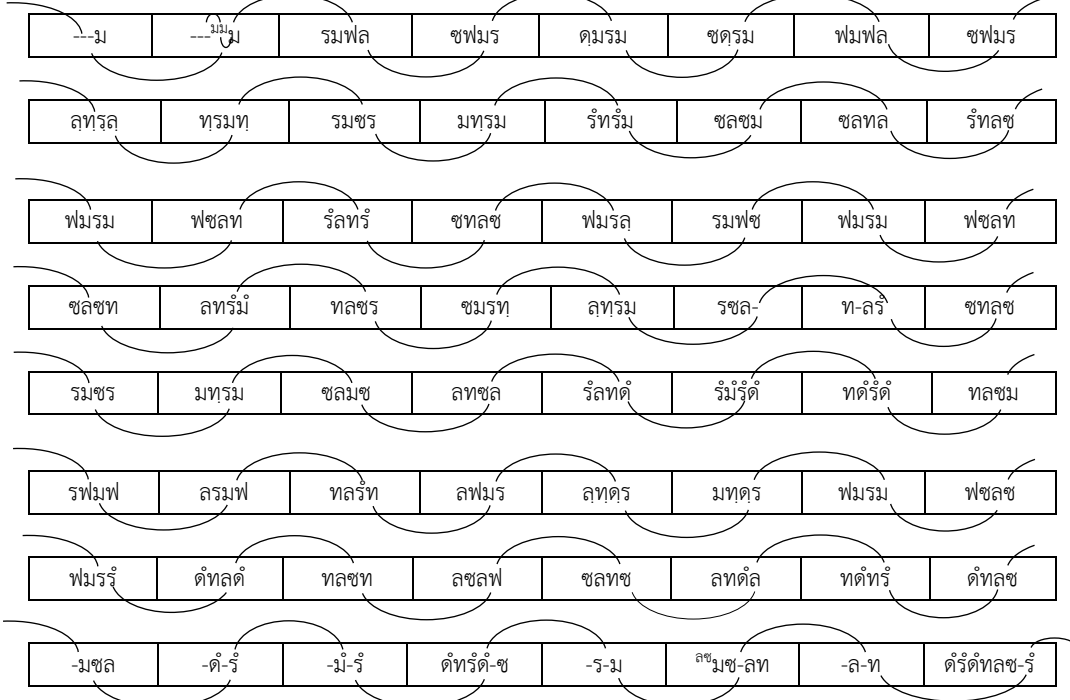
ทางเดียวขอสามสาย เพลงพญาตริก สามชั้น

ทางโอด

ทางพัน

ทางเดี่ยวขอสามสาย เพลงพญาตริภักดิ์ ที่ผู้เขียนได้ประพันธ์ทางขึ้นนี้ใช้รูปแบบ และแนวทางการเดี่ยวขอสามสายของสำนักหลวงไพเราะเสียงซอ (อุน่ ดุริยะชีวิน) เป็นต้นแบบ ในการสร้างสรรค์รายละเอียดสำนวนต่าง ๆ รวมทั้งการใช้โครงสร้างของบทเพลง เสียงลูกตก ทำนองหลัก และช่วงเสียงของขอสามสายเป็นสำคัญ โดยคงลักษณะทางเดี่ยวสำหรับ เครื่องสายอันประกอบด้วยทางโอด ทางพัน หรือทางหวาน ทางเก็บตามขนบการบรรเลงเดี่ยว ซึ่งจะอธิบายตามลำดับ คือ กลวิธีการประพันธ์ทำนองทางโอด ทำนองทางพัน เม็ดพราย ในการบรรเลง

1. กลวิธีการประพันธ์ทำนองทางโอด

เบื้องต้นผู้ประพันธ์ทำการตรวจสอบสำนวนจากทำนองหลัก โดยเฉพาะการเคลื่อนที่หรือทิศทางของทำนอง จากนั้นจึงกำหนดทำนองทางเดี่ยวเป็นเบื้องต้นเพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างทำนองหลักกับทางที่สร้างขึ้นเป็นลำดับแรก ซึ่งสามารถกำหนดทำนองให้มีทิศทางการเคลื่อนที่ทำนองเช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยขอยกตัวอย่างเพียงบางทำนอง เช่น ทำนองทางเดี่ยวประโยคที่ 2-3

ประโยคที่ 2 ทำนองหลัก	-ท-ล	ลล-ท	ทท-ร	รริ-ม	-ซ-ม	-ริ-ท	ทท-ล	ลล-ซ
--------------------------	------	------	------	-------	------	-------	------	------

ร่างทำนอง ประโยคที่ 2	---ล	ทลซ-ลท	ลซลท	-ริ-ม	-ซ-ม	มริ-ท	-ริ-ท	ลทล-ลท
--------------------------	------	--------	------	-------	------	-------	-------	--------

ประโยคที่ 3 ทำนองหลัก	---ท	-ท-ท	-ริ-ท	-ล-ซ	-ม-ล	รร-ซ	ซซ-ล	ลล-ท
--------------------------	------	------	-------	------	------	------	------	------

ร่างทำนอง ประโยคที่ 3	ลซ--	---ท	-ริ-ท	ลทล-ลท	ลซ-ลซม	รทมร-ม	-ซ-ริล	ทลซ-ลท
--------------------------	------	------	-------	--------	--------	--------	--------	--------

จากตัวอย่างทำนองทางโอดประโยคที่ 2 การดำเนินทำนองหลักมีลักษณะวิถึขึ้นในวรรคทำ คือ /---ล/---ท/---ร/---ม/ และวิถึลงในวรรครับ คือ /---ร/---ท/---ล/---ซ/ ซึ่งทำนองทางเดี่ยวก็ใช้กลวิธีการประพันธ์ให้มีลักษณะการดำเนินทำนองในวิถึเดียวกันเป็นหลัก และดำเนินการด้วยกลวิธีการดังกล่าวจนจบทำนองทางโอด

นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังใช้กลวิธียืดยุบ ซึ่งเป็นการกระทำท่วงทำนองมูลบทให้เพิ่มหรือลดขนาดไปจากเดิม (พิชิต ชัยเสรี, 2566, น.7) แต่ในที่นี้ผู้ประพันธ์คงใช้แต่การยุบโน้ตลง มิได้ใช้การยุบจาก 3 ชั้นเป็น 2 ชั้น แต่เป็นการยุบเสียงลงเพื่อปรุงแต่งทำนองให้สอดคล้องกับทำนองทั้งก่อนหน้า และทำนองที่จะตามมา ดังปรากฏในทำนองประโยคที่ 3 ห้องเพลงที่ 1-2 ผู้ประพันธ์ได้ยุบเสียงที่จาก 3 ตัวโน้ตเหลือเพียง 1 ตัวโน้ตเท่านั้น เหตุด้วยทำนองอันสืบเนื่องมาจากห้องเพลงสุดท้ายของประโยคที่ 2 มีการฝากเสียงลูกตกมายังห้องเพลงแรกของประโยคที่ 3 ทั้งเพื่อให้เกิดช่องว่างในห้องเพลงดังกล่าว ซึ่งทำให้ทำนองไม่ติดกันจนเกินไปทั้งให้อารมณ์การผ่อนพักไปในตัว

ภายหลังจากการร่างทำนองทางเดี่ยวดังกล่าวจนครบทุกประโยคแล้ว จึงพิจารณาเพิ่มรายละเอียด ตกแต่งทำนองให้มีความละเอียดและไพเราะขึ้นไปทีละประโยคดังตัวอย่างประโยคที่ 2-3

ร่างทำนอง ประโยคที่ 2	---ล	ทลช-ลท	ลชลท	-ร้-ม่	-ซ้-ม่	ร้ม่-ร้-ท	-ร้-ท	ลทล-ลท
--------------------------	------	--------	------	--------	--------	-----------	-------	--------

ทำนอง ประโยคที่ 2	---ล	ทลชทล-ท	ร้ทลช-ลท	-ร้-ม่	-ซ้-ม่	ซ้ร้ม่-ร้-ร้	ร้ท-ร้ท	ทลชทล-ร้ล
----------------------	------	---------	----------	--------	--------	--------------	---------	-----------

ร่างทำนอง ประโยคที่ 3	ลช--	---ท	-ร้-ท	ลทล-ลท	ลช-ลช้	รทมร-ม	-ซ-ร้ล	ทลช-ลท
--------------------------	------	------	-------	--------	--------	--------	--------	--------

ทำนอง ประโยคที่ 3	ทลร้ท-ลช	---ท	-ร้-ท	ทลชทล-ร้ล	ทลร้ทลช-ลช้	รทมร-ม	-ซ-ร้ล	ทลชทลร้ท-ท
----------------------	----------	------	-------	-----------	-------------	--------	--------	------------

จากตัวอย่างทำนองทางโอตประโยคที่ 2-3 ผู้ประพันธ์ได้เพิ่มรายละเอียดของสำนวนขึ้น ดังปรากฏในเครื่องหมาย เช่น ห้องเพลงที่ 2 ของประโยคที่ 2 เพิ่มโน้ตเสียงที่ ลา ต่อท้ายของเสียงซอล และห้องเพลงที่ 3 เพิ่มเสียงเร ที่ อย่างไรก็ตามในการเพิ่มรายละเอียดของทำนองดังกล่าวย่อมต้องพิจารณาความสามารถของผู้รับการถ่ายทอดเป็นหลักว่าสามารถปฏิบัติถูกต้อง ไพเราะหรือไม่

2. กลวิธีการประพันธ์ทำนองทางพัน

สำหรับทำนองทางพัน ผู้ประพันธ์ได้ใช้แนวคิดในการสร้างสำนวนรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความงามและเหมาะสมกับช่วงเสียงของซอลสามสาย รวมทั้งสอดคล้องกับทำนองหลัก โดยมีการใช้สำนวนลักษณะต่าง ๆ คือ การใช้ไล่เสียงขึ้น และลง การใช้สำนวนกลอนฝากสำนวนกลอนพัน สำนวนซ้ำ ดังนี้

2.1 การใช้ไล่เสียงขึ้น ลง และการใช้สำนวนซ้ำ

พมรรม	พชลท	ร้ลทร้	ชทลช	พมรล	รทพช	พมร้	พชลท
-------	------	--------	------	------	------	------	------

ตัวอย่างทำนองทางพันประโยคที่ 3 ในห้องเพลงที่ 1-2 และห้องเพลงที่ 7-8 ใช้การไล่เสียงขึ้นโดยการไล่เสียงมีเป็นหลัก ไล่เสียงไปยังเสียงที่ โดยการเรียงเสียง เร-มี-ฟา-ซอล-ลา-ที และการไล่เสียงลงในห้องเพลงที่ 4-5 โดยเริ่มจากเสียงที่ ลงมาเสียงลา โดยการเรียงเสียงและข้ามเสียง ที-ลา-ซอล-ฟา-มี-เร-ลา การสร้างสำนวนดังกล่าวยังคำนึงถึงช่วงเสียงของซอลสามสายเป็นสำคัญ ดังจะพบว่าในประโยคตัวอย่างนี้มีการใช้เสียงสูงสุด (ที่มีได้ใช้การรูดสาย) คือเสียงเรสูง ในห้องเพลงที่ 3 และเสียงต่ำสุดคือเสียงลา ในห้องเพลงที่ 5 นอกจากนี้ในประโยคที่ 3 ยังใช้สำนวนซ้ำดังปรากฏในห้องเพลงที่ 1-2 และห้องเพลงที่ 7-8 ด้วย

2.2 การใช้สำนวนกลอนพัน

ประโยคที่ 2	ลทรล	ทรมท	รมชร	มทรม	ร้ทรม	ชลชม	ชลทล	ร้ทลช
----------------	------	------	------	------	-------	------	------	-------

ประโยคที่ 5	รมชร	มทรม	ชลมช	ลทชล	ร้ลทล	ร้มร้ด	ทด้ร้ด	ทลชม
----------------	------	------	------	------	-------	--------	--------	------

ตัวอย่างทำนองทางพันที่ใช้สำนวนกลอนพัน ในประโยคที่ 2 วรรคทำ มีลักษณะการใช้สำนวนกลอนพันซึ่งเคลื่อนที่ทำนองวิถึขึ้นจากเสียงลาไปจบด้วยเสียง มีลักษณะกลอนพันดังกล่าวทั้ง 4 ห้องเพลงใช้การซ้ำเสียงโน้ตตัวที่ 1 และตัวที่ 4 ของแต่ละห้อง เช่นเดียวกับในประโยคที่ 5 ก็ใช้การเคลื่อนที่ของทำนองวิถึขึ้นจากเสียงเร ไปจบด้วยเสียงลา โดยคงลักษณะเช่นเดียวกัน

2.3 การใช้สำนวนตั้งพิกล

ชลชท	ลทรม	ทลชร	ชมรท	ลทรม	รชล-	ท-ลร	ชทลช
------	------	------	------	------	------	------	------

คำว่า “ตั้งพิกล” พิชิต ชัยเสรี (2566, น.58) กล่าวถึงเส้นห์ของเสียงไว้ 5 ประการคือ คาดหวัง ตั้งพิกล หยั่งแห่ แก้วรอย ปล่อยแนว ส่วนตั้งพิกลนั้น อธิบายว่า ทำท่าจะขาดแต่แล้วก็ไม่ขาด ที่ว่าจะเกินก็กลับไม่เกิน ดูเหมือนจะผิดแต่ก็ไม่ผิด ผู้ประพันธ์ ได้ใช้ลักษณะสำนวนดังกล่าวในวรรครับ ของประโยคที่ 4 โดยการเว้นโน้ตเสียงสุดท้ายของ ห้องเพลงที่ 6 (เสียงลา) ไว้จึงทำให้เหมือนทำนองขาด จากนั้นจึงนำไปไว้ในตำแหน่ง โน้ตตัวแรกของห้องเพลงที่ 7 และกระชับทำนองส่วนที่เหลือให้พอดีกับสำนวน ซึ่งหาก ทำนองดังกล่าวไม่ใช้สำนวนตั้งพิกล ก็จะใช้ทำนอง /ลทรม/รชลท/ร้ลทร/ชทลช/

2.4 การใช้สำนวนกลอนฝาก

พมร	ด้ทลล	ทลชท	ลชลฟ	ชลทช	ลทลล	ทด้ท	ด้ทลช
-----	-------	------	------	------	------	------	-------

ตัวอย่างทำนองทางพันที่ใช้สำนวนกลอนฝาก คือประโยคที่ 7 ซึ่งทำนอง หลักห้องเพลงที่ 4 จะต้องจบด้วยเสียงซอล แต่ผู้ประพันธ์ใช้การการฝากเสียงลูกตกไปไว้ใน ห้องเพลงที่ 5 แทนอันเนื่องมาจากสำนวนกลอนที่ใช้ห้องเพลงที่ 4 เป็นการเริ่มตั้งเสียงเพื่อ สำนวนต่อไปในห้องเพลงที่ 5

3. เม็ดพรายในการบรรเลง สำหรับทางเดี่ยวซอสามสาย เพลงพญาตริภักดิ์ ผู้ประพันธ์ ใช้เม็ดพรายในการบรรเลง ดังนี้

3.1 การเอื้อนเสียง สำหรับการเอื้อนเสียง นับเป็นเม็ดพรายหลักที่นำมาใช้ ในการสร้างสรรค์ทำนองโดยเฉพาะเครื่องดนตรีที่สามารถทำเสียงยาวได้ เพื่อให้เสียงมีความ

ต่อเนื่องกัน 3 เสียง และเนื่องจากในทิวโอดนั้นปรากฏการใช้เม็ดพรายเอื้อนเสียงหลายแห่ง จึงขอยกตัวอย่างเพียงบางสำนวน เช่น ประโยคที่ 1

ดัท-คิรุดิ-คิ	---ม	รด-รม-ฟ	ซฟซลซ-ร	มรชด	-ร-มรด-รฟ	-ม-ฟ	ซฟม-รตมร-ร
---------------	------	---------	---------	------	-----------	------	------------

จากประโยคที่ 1 มีการใช้เม็ดพรายการเอื้อนเสียงในห้องเพลงที่ 2-3 และห้องเพลงที่ 6 คือการเอื้อนเสียงมี-เร-โด สิ่งสำคัญของการเอื้อนเสียงที่ผู้ปฏิบัติมักละเลย คือ เสียงสุดท้ายที่ต้องใช้เสียงยาว มิใช่เสียงสั้น

3.2 การกระทบเสียง ในทางเดี่ยวขอสามสาย เพลงพญาตริภีร์มีการใช้เม็ดพรายกระทบเสียง จำนวน 6 เสียง คือ (1) เสียงโดกระทบด้วยเสียงเร (2) เสียงเรกระทบด้วยเสียงมี (3) เสียงฟากระทบด้วยเสียงซอล และกระทบด้วยเสียงลา (4) เสียงซอลกระทบด้วยเสียงลา (5) เสียงลากระทบด้วยเสียงที่ (6) เสียงที่กระทบด้วยเสียงโดกระทบด้วยเสียงเร และกระทบด้วยเสียงซอล ตัวอย่างการใช้เม็ดพรายการกระทบเสียงประโยคที่ 1 มีการกระทบเสียงซอล เสียงเร และเสียงฟา

ดัท-คิรุดิ-คิ	---ม	รด-รม-ฟ	ซฟซลซ-ร	มรชด	-ร-มรด-รฟ	-ม-ฟ	ซฟม-รตมร-ร
---------------	------	---------	---------	------	-----------	------	------------

3.3 การสะบัดนิ้ว ในทางเดี่ยวขอสามสาย เพลงพญาตริภีร์ สามชั้นใช้เม็ดพรายการสะบัดนิ้ว 3 ลักษณะ คือ (1) ---ทลช (2) ---ลชม (3) ---ฟม อย่างไรก็ตามลักษณะการสะบัดนิ้วที่ปรากฏบางสำนวนมิได้สะบัดเป็นเอกเทศ หากแต่มีสำนวนต่อท้ายอย่างรวดเร็วตามมา เช่น การสะบัดเสียงที่-ลา-ซอล ในห้องเพลงที่ 4 และห้องเพลงที่ 8 ของทิวโอด ประโยคที่ 3

ทลรท-ลช	---ท	-ร-ท	ทลชทล-รล	ทลรท-ลช ^ม	รทมร-ม	-ช-รช	ทลชทลรท-ท
---------	------	------	----------	----------------------	--------	-------	-----------

3.4 การสะบัดคันทัก ในทางเดี่ยวขอสามสาย เพลงพญาตริภีร์ สามชั้น ปรากฏใช้เม็ดพรายการสะบัดคันทักในประโยคที่ 1 ห้องเพลงที่ 2 ทิวพันเพียงแห่งเดียว

---ม	---ม ^ม	รตม	ซฟม	ตมม	ซตม	ฟม	ซฟม
------	-------------------	-----	-----	-----	-----	----	-----

3.5 การชะงักคันทัก คือการหยุดคันทักที่โน้ตตัวสุดท้ายในระยะเวลาอันสั้น ทำให้เกิดช่องว่างของเสียงก่อนจะดำเนินทำนองต่อไป ซึ่งปรากฏใช้เม็ดพรายนี้ในประโยคที่ 3 ห้องเพลงที่ 8 คือเสียงที่

ทลรท-ลช	---ท	-ร-ท	ทลชทล-รล	ทลรท-ลช ^ม	รทมร-ม	-ช-รช	ทลชทลรท-ท
---------	------	------	----------	----------------------	--------	-------	-----------

3.6 การใช้คั่นซ้กสะอีก คือการทำเสียงให้ขาด โดยการหยุดคั่นซ้กเป็นช่วง ๆ เพื่อให้ทำนองในส่วนนั้นไม่นิ่งเรียบเป็นเส้นตรง กับทิ้งให้อารมณ์สะอีกสะอื่น คั่นซ้กสะอีกดังกล่าวใช้ในช่วงทำนองที่มีช่องว่างพอสมควร เช่น ประโยคที่ 5 ห้องเพลงที่ 1-2 จะพบว่าเสียงสุดท้ายของห้องเพลงที่ 1 คือเสียงซอล มีช่องว่างก่อนจะเริ่มเสียงมีในห้องเพลงที่ 2 ช่วงรอยต่อนั้นเองผู้บรรเลงสามารถใช้คั่นซ้กสะอีกได้

ทลรท-ล ซ	ม	รท-รม	-ซ-ล	ท-ลซ-ลท	-ร-ล	ทล-รล	ทลรท-ลซ-ล
----------	---	-------	------	---------	------	-------	-----------

3.7 การใช้นิ้วแฉ ในทางเดี่ยวซอสามสาย เพลงพญาตริภุชสามชั้น มีการใช้ 2 เสียงคือ เสียงมี และเสียงลา ซึ่งทั้ง 2 เสียงใช้ลักษณะนิ้วแฉ ที่เลื่อนนิ้วจากเสียงสูงกว่ามายังตำแหน่งเสียงนั้น ปรากฏในประโยคที่ 2 ประโยคที่ 4 และประโยคที่ 5 ตัวอย่างการใช้ นิ้วแฉในประโยคที่ 2 ห้องเพลงที่ 5 เสียงมี

---ล	ทลซทล-ท	รทลซ-ลท	-ร-มี	-ซ-มี	ซมี-ร-มี	รท-รท	ทลซทล-รล
------	---------	---------	-------	-------	----------	-------	----------

3.8 การรูดนิ้ว สำหรับทางเดี่ยวซอสามสาย เพลงพญาตริภุชสามชั้น มีการใช้เม็ดพรายรูดนิ้วเพื่อให้ได้เสียงสูงสุดคือเสียงซอลสูง ซึ่งปรากฏในประโยคที่ 2 และประโยคที่ 4 ตัวอย่างทำนองที่ใช้เม็ดพรายการรูดนิ้วประโยคที่ 2 เริ่มตั้งแต่เสียงมีในห้องเพลงที่ 4 (ในสัญลักษณ์วงกลมที่ 1) ตำแหน่งเสียงมีใช้นิ้วก้อยเลื่อนลงไป จากนั้นยังคงใช้นิ้วก้อยเลื่อนลงไปยังเสียงซอลสูง และใช้นิ้วกลางตำแหน่งเสียงมีสูง นิ้วชี้ตำแหน่งเสียงเรสูง จากนั้น (ในสัญลักษณ์วงกลมที่ 2) จึงใช้นิ้วนางในตำแหน่งเสียงเร นิ้วก้อยในตำแหน่งเสียงมี และนิ้วชี้ในตำแหน่งเสียงที่ แล้วจึงกลับมายังตำแหน่งปกติเสียงที่ (นอกสัญลักษณ์วงกลม) ห้องเพลงที่ 7

---ล	ทลซทล-ท	รทลซ-ลท	-ร-มี	-ซ-มี	ซมี-ร-มี	รท-รท	ทลซทล-รล
------	---------	---------	-------	-------	----------	-------	----------

3.9 การพรมนิ้ว เป็นเม็ดพรายสำคัญที่ทำให้บทเพลงมีความไพเราะ สำหรับการพรมนิ้วในทางเดี่ยวซอสามสาย เพลงพญาตริภุชสามชั้น ประกอบด้วย (1) พรมเปิดเสียงที่ต่ำ เสียงมี และเสียงลา (2) พรมปิด เสียงโดต่ำ เสียงฟา และเสียงที่ (3) พรมจากเสียงที่-ลาต่ำ เสียงมี-เร และเสียงลา-ซอล ซึ่งใช้เม็ดพรายการพรมนิ้วทั้งในระดับเสียงปกติ และระดับเสียงที่ใช้เม็ดพรายการรูดนิ้ว ทั้งทางโอด และทางพัน ดังตัวอย่างประโยคที่ 2 ทางโอด ในสัญลักษณ์เหนือตัวโน้ต

ดท-ดริตทดริ	---มี	รล-มี-มี	ซฟซล-ซ-ร	มี-ซล	-มี-มี-ร-มี	-มี-มี	ซฟมี-รลมี-ร
-------------	-------	----------	----------	-------	-------------	--------	-------------

จากทำนองทางเดี่ยวขอสามสาย เพลงพญาตริภังค์ สามชั้น ที่ประพันธ์ขึ้นเพื่อใช้สำหรับการประกวดในรายการดังกล่าว พบข้อสังเกตในส่วนของการถ่ายทอด 3 ประเด็น คือ 1) ผู้บรรเลงควรทำความเข้าใจทำนองหลักก่อน หรือศึกษาไปพร้อมกับการต่อทางเดี่ยว ซึ่งจะทำให้เห็นภาพรวมของเพลงทั้งหมดเข้าใจทำนองว่าอยู่ส่วนใดของบทเพลง 2) ลักษณะการเว้นช่องไฟของสำนวนเพลงเดี่ยว จำเป็นต้องใช้สมรรถนะในการจดจำจากต้นแบบ และทำซ้ำจึงจะเกิดความไพเราะ และเหมาะสมกับจังหวะ 3) การเก็บรายละเอียดของสำนวนที่มีโน้ตจำนวนมากใน 1 ห้องเพลง ผู้บรรเลงต้องฝึกฝนจากช้าไปหาเร็ว เพราะในสำนวนหนึ่ง ๆ นั้นมิได้มีแต่โน้ตเพียงอย่างเดียว แต่ยังประกอบด้วยเม็ดพรายต่าง ๆ ซึ่งต้องทำอย่างครบถ้วนจึงจะทำให้เกิดความไพเราะ อย่างไรก็ตามเพลงเดี่ยว เป็นเพลงที่มีได้นำมาบรรเลงทั่วไป เพราะเป็นบทเพลงที่ต้องใช้สมรรถนะของผู้บรรเลงระดับสูง ผ่านการฝึกซ้อมอย่างหนักจึงจะบรรเลงออกมาได้ไพเราะ สมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของผู้ประพันธ์

สรุป

ทางเดี่ยวขอสามสาย เพลงพญาตริภังค์ สามชั้น ประพันธ์ขึ้นเพื่อให้นักศึกษาบรรเลงในการประกวดดนตรีระดับอุดมศึกษา ของวิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ประจำปี พ.ศ. 2567 การประพันธ์ได้ยึดแนวทางการเดี่ยวขอสามสาย สำนักครูหลวงไพเราะเสียงซอ (อุน คูระะชีวิน) ประกอบด้วยทางโอด และทางพัน มีความยาว 4 หน้าทับปรบไก่อ กระบวนการประพันธ์ทางเดี่ยวนี้เริ่มจากขั้นตอนการตรวจสอบทำนองหลัก เสียงลูกตก และการเคลื่อนที่ของทำนอง จากนั้นจึงประพันธ์ทำนองทางเดี่ยวขึ้น โดยได้รับแรงบันดาลใจจากซ็อบทเพลง รวมทั้งทำนองทางเดี่ยวขอสามสายของครูหลวงไพเราะเสียงซอ ตลอดจนกลวิธีการบรรเลงที่มีความคมชัด และลักษณะเม็ดพราย การพรมเปิด พรมปิดที่มีลักษณะซ้ำ ๆ ไม่ถี่เร็ว ทั้งการรูดสายที่มีลักษณะเนียนสนิท ไม่ทิ้งรอยต่อของโน้ต จากนั้นผู้เขียนจึงเพิ่มรายละเอียดตกแต่งทำนองให้ไพเราะ เหมาะสมกับความสามารถของผู้บรรเลงตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์ (2550, น. 173) กล่าวถึงเพลงเดี่ยวว่า โดยส่วนใหญ่เพลงเดี่ยวมักจะเป็นเพลงในอัตราสามชั้นมากกว่า เพราะมีทำนองยาว พอสามารถปรับปรุงเป็นเพลงเดี่ยวที่สำแดงคุณสมบัติและทักษะของนักดนตรีได้ ส่วนใหญ่ครูผู้สอนจะทราบว่าจะถ่ายทอดเพลงเดี่ยวแบบใดให้เหมาะกับลูกศิษย์ตามทักษะความสามารถรวมถึงบุคลิกภาพของลูกศิษย์ สำหรับทางเดี่ยวขอสามสาย เพลงพญาตริภังค์ สามชั้นนี้มีการใช้สำนวนกลอนเพลงประเภทต่าง ๆ เรียงร้อยให้เกิดอารมณ์ คล้อยตามกับชื่อเพลงพญาตริภังค์ ที่หมายถึงการคิด นึก ดังปรากฏในทางโอด ประโยคที่ 1-2 ประโยคที่ 4 และประโยคที่ 7 ส่วนทางพันปรากฏในประโยคที่ 2 และประโยคที่ 6 ด้านสำนวนที่ใช้ในการประพันธ์ เช่น การใช้สำนวนกลอนพัน การไล่เสียงขึ้น ลง และสำนวนซ้ำ กลอนฝาก กับทั้งใช้เม็ดพรายต่าง ๆ เช่น การเอื้อนเสียง การกระทบ การสะบัดนิ้ว การพรม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความไพเราะสะท้อนอารมณ์แก่ผู้ฟังกับทั้งเหมาะสมแก่ทักษะ

ของผู้บรรเลงเดี่ยว ด้านการนำไปใช้นั้นผู้เขียนได้ถ่ายทอดให้กับนายนิฐวัฒน์ เพชรอาวุธ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ซึ่งเข้าร่วมประกวดในรายการดังกล่าว และได้รับรางวัลเหรียญทอง ลำดับที่ 3

รายการอ้างอิง

- ชาคริต เณิมสุข. (2552). *การวิเคราะห์เดี่ยวจะเข้เพลงพญาผ่น พญาโคก พญาครวญ สามชั้น ทางรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาดุริยางคศิลป์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเด่นศรี อี๋โรจน์. (2544). *การจัดแสดงสินค้า*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์. (2550). *ปฐมบทดนตรีไทย*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิชิต ชัยเสรี. (2566). *การประพันธ์เพลงไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พูนพิศ อมาตยกุล และคณะ. (2532). *นามานุกรมศิลป์เพลงไทย ในรอบ 200 ปีแห่งกรุงรัตนโกสินทร์*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี ตราโมท และวิเชียร กุลตัญญ์. (2523). *ฟังและเข้าใจเพลงไทย*. ใน *งานพระราชทานเพลิงศพขุนทรงสุภาพ*. ม.ป.ท.